

IZVJEŠĆE O PROCEDURI PREKOMJERNOGA PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINI DUGA OPĆE DRŽAVE, REPUBLIKA HRVATSKA, LISTOPAD 2023.

Državni zavod za statistiku objavljuje proračunski manjak (deficit) i razinu duga opće države iskazane u Izvješću o prekomjernome proračunskome manjku (deficitu) i razini duga opće države (travanjsko Izvješće) za razdoblje od 2019. do 2022. prema metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA-e 2010) i Priručniku o deficitu i dugu opće države.

Fiskalni nadzor Europske komisije nad zemljama članicama temelji se na Izvješću o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države. Ugovorom iz Maastrichta uspostavljena su dva glavna kriterija fiskalnog nadzora: udio proračunskog manjka (deficita) opće države zemlje članice ne smije biti veći od 3% BDP-a, a konsolidirani dug opće države veći od 60% BDP-a.

Ovo izvješće podnosi se Europskoj komisiji (Eurostatu) dva puta godišnje – na kraju ožujka (travanjsko Izvješće) i na kraju rujna (listopadsko Izvješće). Izvješće se odnosi na razdoblje posljednje četiri godine i za tekuću godinu, u kojoj su podaci za tekuću godinu bazirani na prognozama Ministarstva financija. Nacionalni statistički uredi obvezni su objaviti Izvješće na svojim mrežnim stranicama.

U 2022. suficit konsolidirane opće države iznosio je 571 milijun kuna, odnosno 0,1% BDP-a, dok je u 2021. deficit iznosio -11 004 milijuna kuna ili 2,5% BDP-a. U 2020. deficit je iznosio -27 788 milijuna kuna ili 7,3% BDP-a, dok je u 2019. suficit bio jednak 896 milijuna kuna ili 0,2% BDP-a.

Konsolidirani dug na kraju 2022. iznosio je 349 196 milijuna kuna ili 68,2% BDP-a, dok je u 2021. iznosio 343 791 milijun kuna, odnosno 78,1% BDP-a. U 2020. dug je iznosio 330 629 milijuna kuna, odnosno 86,8% BDP-a, dok je u 2019. iznosio 293 233 milijuna kuna, odnosno 70,9% BDP-a.

Velik utjecaj na iznos suficita u 2022. imao je proračunski saldo državnog proračuna u iznosu od -3 320 milijuna kuna ili 0,6% BDP-a, koji je u odnosu na prethodnu godinu za 11 646 milijuna kuna povoljniji. U 2022. porezi na proizvodnju i uvoz prikupljeni su u iznosu od 97 477 milijuna kuna, što je porast od 13,4% u odnosu na 2021., dok su tekući porezi na dohodak i bogatstvo prikupljeni u iznosu od 37 042 milijuna kuna, što je za 37,8% više nego u prethodnoj godini. Nadalje, prihodi od neto socijalnih doprinosa u 2022. iznosili su 55 114 milijuna kuna, što je za 12,8% više nego u 2021.

Podaci o poreznim prihodima u ovoj notifikaciji revidirani su zbog uključivanja pojedinih parafiskalnih davanja u porezne prihode u skladu s metodologijom ESA 2010, čime se povećala njihova ukupna vrijednost u cijeloj seriji podataka.

Porezi i socijalni doprinosi prema obračunu nacionalnih računa jesu podaci o državnim novčanim primicima koji su prilagođeni metodologiji ESA-e na način da se primjenjuje metoda vremenskog prilagođavanja (TAC).

Nakon znatnog deficita koji je zabilježen u 2021. zbog aktivnosti vezanih za pandemiju bolesti COVID-19, u 2022. zamjetan je trend osjetnog povećanja poreznih prihoda i socijalnih doprinosa te primljenih kapitalnih transfera, čiji je učinak slabije vidljiv zbog uključivanja mjera u kontekstu visokih cijena energenata u rashode opće države. Mjere zbog povećanja cijena energenata uglavnom utječu na povećanje isplaćenih subvencija na proizvode, povećanje zaliha te povećanje isplaćenih socijalnih naknada nezaposlenima i umirovljenicima. S aspekta prihoda sektora opće države, mjere su imale negativan utjecaj na porezne prihode zbog smanjenja PDV-a i trošarina na energente, dok je na iznos poreza na dohodak i bogatstvo pozitivno utjecao dodatni porez na dobit.

Nadalje, ostvaren je pad investicija, koje su u 2022. iznosile 19 314 milijuna kuna, što je za 6,0% manje nego u 2021. Rashodi kapitalnih transfera na osnovi plaćanja po garancijama, preuzimanja duga i kapitalnih injekcija u 2022. iznosili su 1 419 milijuna kuna, što je utjecalo na generiranje deficita, kao i uključivanje rashoda za poticajnu stanogradnju.

U 2022. kamatni rashodi iznosili su 7 004 milijuna kuna, što je za 3,8% više nego u 2021., kada su iznosili 6 750 milijuna kuna.

U usporedbi s Travanjskom notifikacijom, deficit/suficit države za 2021. i 2022. je revidiran te je u 2021. deficit bio veći za 95,2 milijuna kuna, dok je u 2022. suficit bio manji za 1 403 milijuna kuna. Spomenute revizije proizlaze najvećim dijelom zbog uključivanja nedostajućih mjera u kontekstu visokih cijena energenata, iz ažuriranja izvora podataka, promjena sektorske klasifikacije i ostalih metodoloških izmjena.

Nadalje, u obuhvat opće države nakon Travanjske notifikacije, u skladu s Priručnikom o javnom deficitu i dugu, uključeno je osam javnih poduzeća koja su pala test tržišnosti.

U 2022. primarni suficit opće države iznosio je 7 574 milijuna kuna ili 1,5% BDP-a, što čini poboljšanje od 11 829 milijuna kuna u odnosu na 2021.

Stanje konsolidiranog duga sektora opće države (tzv. maastrichtski dug) na kraju 2022. iznosilo je 349 196 milijuna kuna, čime je ostvaren porast od 5 406 milijuna kuna ili 1,6% u odnosu na stanje duga na kraju 2021. Od toga se 4 890 milijuna kuna odnosi na neto zaduživanje, a ostatak na deprecijaciju tečaja kune u odnosu na euro.

Trend smanjivanja udjela maastrichtskog duga u BDP-u započeo 2014., s izuzetkom rasta u 2020. zbog krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, nastavlja se i u 2022. Na kraju 2022. udio duga opće države u BDP-u iznosio je 68,2%, što je pad od 10 postotnih bodova u odnosu na udio duga u BDP-u na kraju 2021. kada je iznosio 78,1% BDP-a.

[Ovdje možete preuzeti EDP tablice u Excel-formatu.](#)

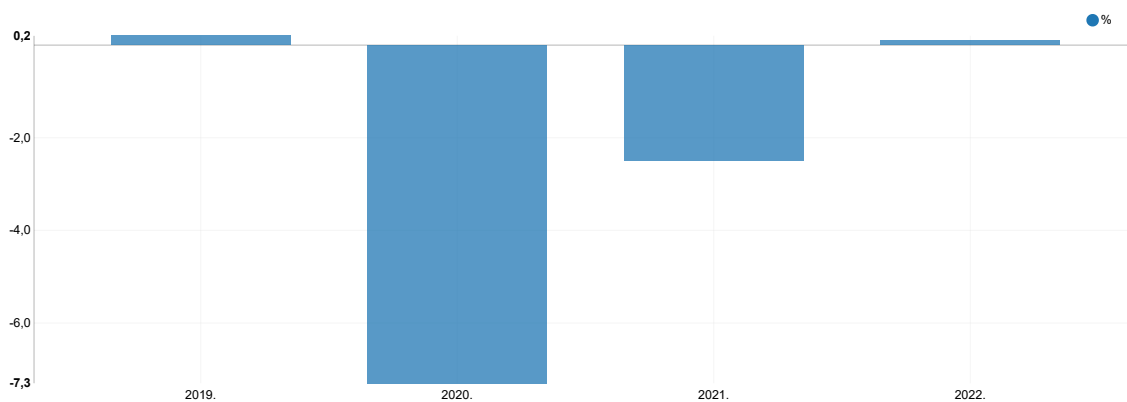
[Ovdje možete preuzeti tablicu temeljnih agregata sektora opće države u Excel-formatu.](#)

[Ovdje možete preuzeti tablicu detaljne razrade poreza i socijalnih doprinosa prema vrsti poreza ili socijalnih doprinosa.](#)

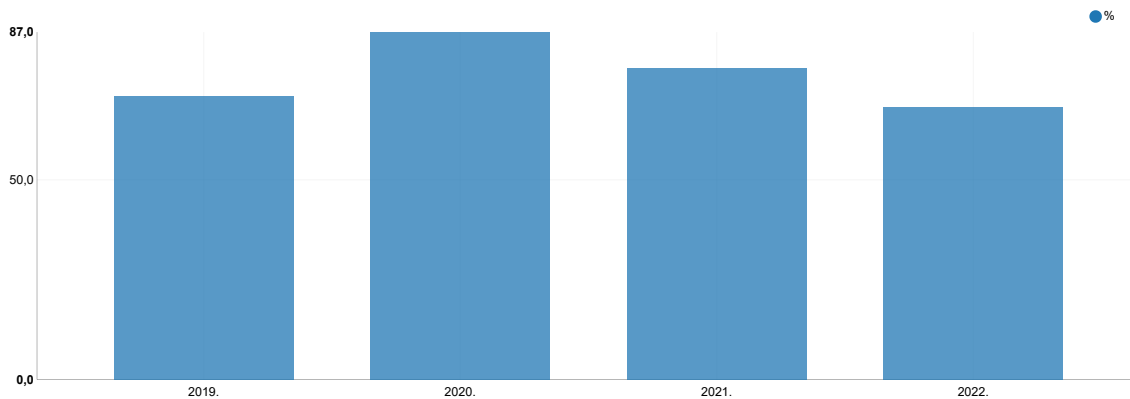
1. PRIKAZ PREKOMJERNOGA PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINE DUGA TE POVEZANIH PODATAKA

	2019.		2020.		2021.		2022.	
	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%
Bruto domaći proizvod, tekuće tržišne cijene	413 719	100,0	381 014	100,0	440 073	100,0	512 294	100,0
Neto uzajmljivanje (-)/neto pozajmljivanje (+)								
Opća država	896	0,2	-27 788	-7,3	-11 004	-2,5	571	0,1
Središnja država	2 013	0,5	-23 842	-6,3	-11 415	-2,6	-3 169	-0,6
Lokalna država	-1 665	-0,4	-3 650	-1,0	-1 198	-0,3	3 022	0,6
Fondovi socijalne sigurnosti	548	0,1	-296	-0,1	1 609	0,4	717	0,1
Konsolidirani dug opće države								
Opća država	293 233	70,9	330 628	86,8	343 791	78,1	349 196	68,2
Rashodi opće države								
Bruto investicije u fiksni kapital	17 885	4,3	21 093	5,5	20 548	4,7	19 314	3,8
Kamate (konsolidirano)	9 058	2,2	7 571	2,0	6 750	1,5	6 993	1,4

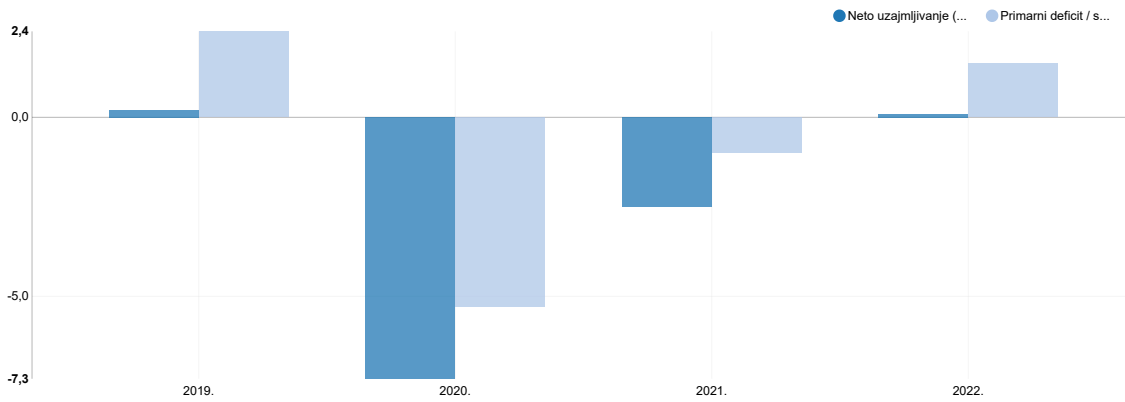
G-1. PRORAČUNSKI MANJAK/VIŠAK OPĆE DRŽAVE (B.9) 2019. - 2022.

G-2. KONSOLIDIRANI DUG OPĆE DRŽAVE 2019. - 2022.

G-3. PRIMARNI DEFICIT OPĆE DRŽAVE 2019. - 2022.

2. USPOREDNI PRIKAZ LISTOPADSKJE NOTIFIKACIJE 2023. I TRAVANJSKE NOTIFIKACIJE 2023. PREKOMJERNOG PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINE DUGA

	2019.		2020.		2021.		2022.	
	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%
Neto uzajmljivanje (-)/neto pozajmljivanje (+) (B.9)								
Listopadska notifikacija 2023.	896	0,2	-27 788	-7,3	-11 004	-2,5	571	0,1
Travanjska notifikacija 2023.	896	0,2	-27 788	-7,3	-10 909	-2,5	1 974	0,4
Razlika	0	0,0	0	0,0	-95	0,0	-1 403	-0,3
Konsolidirani dug opće države								
Listopadska notifikacija 2023.	293 233	70,9	330 628	86,8	343 791	78,1	349 196	68,2
Travanjska notifikacija 2023.	293 233	70,9	330 628	86,8	343 787	78,1	347 199	67,8
Razlika	0	0,0	0	0,0	3	0,0	1 997	0,4

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Osnovni pojmovi i definicije

Sektor opće države (S.13) uključuje sve institucionalne jedinice koje su ostali netržišni proizvođači, čiji je output namijenjen individualnoj i zajedničkoj potrošnji, te se uglavnom financira od obveznih uplata jedinica koje pripadaju drugim sektorima i/ili svih institucionalnih jedinica koje su ponajprije uključene u preraspodjelu nacionalnog dohotka i bogatstva.

Sektor opće države sastoji se od tri podsektora: središnje države (S.1311), lokalne države (S.1313) i fondova socijalnog osiguranja (S.1314). Središnja država obuhvaća državne upravne organizacije, državne agencije te ostale vladine institucije koje imaju nadležnost nad cijelim gospodarskim teritorijem te su odvojene od fondova socijalne sigurnosti. Središnja država uključuje i neprofitne institucije koje su pod kontrolom i uglavnom ih financira središnja vlast.

Središnja država u ovome fiskalnom izvješću obuhvaća korisnike državnog proračuna, izvanproračunske korisnike (Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Hrvatske ceste, Hrvatski fond za privatizaciju do 31. ožujka 2011., Agenciju za upravljanje državnom imovinom do 30. rujna 2013., Centar za restrukturiranje i prodaju te Državni ured za upravljanje državnom imovinom kao njezinih pravnih sljednika) zajedno s Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (od 2021. pod nazivom Hrvatska agencija za osiguranje depozita). U 2020. četiri su javna poduzeća, prethodno već klasificirana u S.1311, postala i izvanproračunski korisnici: Hrvatske autoceste (HAC), Autocesta Rijeka – Zagreb (ARZ), HŽ Infrastruktura (HŽI) i HŽ Putnički prijevoz (HŽPP). Krajem 2020. ARZ ulazi u sastav HAC-a.

Sektor središnje države uključuje i druge javne jedinice koje nisu dio Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a razvrstane su u navedeni sektor na temelju kvalitativnih ili kvantitativnih kriterija ESA 2010, npr. jedinice pod kontrolom države koje su pale na testu tržišnosti.

Primjeri ove skupine jedinica jesu Hrvatska radiotelevizija (HRT), Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Hrvatski operator tržišta energije (HROTE), Agencija Alan, Hrvatska turistička zajednica, središnje državne lučke uprave itd. Neke jedinice, prvotno u ovom statusu, u međuvremenu su postale proračunski korisnici, npr. Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) itd., dok su središnje lučke uprave proračunski korisnici od 2021.

Lokalna država obuhvaća ukupni obuhvat proračuna lokalnih jedinica (Grad Zagreb, 20 županija, 127 gradova i 428 općina) i njihovih proračunskih korisnika (npr. bolnica, škola, vrtića). Osim toga, kao i ostala tijela lokalne samouprave, S.1313 obuhvaća 20 izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave: županijske uprave za ceste i ostale jedinice izvan Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, razvrstane u S.1313 prema kvalitativnim ili kvantitativnim kriterijima ESA-e 2010, kao što su jedinice u likvidaciji i druge jedinice pod kontrolom lokalne države koje su pale na testu tržišnosti. Neki primjeri ovog skupa jedinica jesu razvojne agencije, županijske lučke uprave, turističke zajednice, dio komunalnih poduzeća, Zagrebački električni tramvaj (ZET) itd.

Podsektor fondova socijalne sigurnosti uključuje sve institucionalne jedinice čija je primarna djelatnost administracija sustava socijalne sigurnosti. Stoga taj sektor čine Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Proračunski manjak (višak) znači neto uzajmljivanje/neto pozajmljivanje (EDP B.9) sektora opće države (S.13) odnosno razliku između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, kako je definirano u ESA-i 2010.

Prema novoj metodologiji ESA-e 2010 nema više prilagodbi za tretman tijekova kamata iz swap ugovora i sporazuma o terminskom tečaju, tako da su EDP B.9 i B.9 prema metodologiji ESA-e 2010 jednaki.

Dug opće države predstavlja bruto nominalnu vrijednost duga na kraju godine. Dug se odnosi na jedinice klasificirane prema službenoj sektorskoj klasifikaciji u sektor opće države (S.13), a čine ga sljedeći financijski instrumenti: gotovina i depoziti (AF.2); dužnički vrijednosni papiri (AF.3) te krediti i zajmovi (AF.4), kako je definirano u ESA-i 2010.

Kratice

BDP	bruto domaći proizvod
COVID-19	pandemija bolesti koronavirusa
EDP	postupak prekomjernog deficita
ESA	Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa
Eurostat	Statistički ured Europske unije
HŽ	Hrvatske željeznice
mil.	milijun

Znakovi

0	podatak je manji od 0,5 upotrijebljene mjerne jedinice
0,0	podatak je manji od 0,05 upotrijebljene mjerne jedinice

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111

Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Suzana Šamec, načelnica Sektora makroekonomskih statistika

Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Valentina Hudiluk, Milan Milković i Iva Jelić

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi

Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154

Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata na publikacije

Telefon: (+385 1) 48 06 115

Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr